

4° Summus pontifex Pius VII, hac de re anno 1820 consultus his verbis : « Beatissime Pater, N. confessarius » in Galliis, S. V. humillime consulit, num ipse queat » et debeat absolvere illos ecclesiasticos qui se subicere » recusant condemnationi quam sancta Sedes edidit » quatuor celeberrimarum propositionum cleri Gallicani. » Ita multæ tollentur quæstiones et conscientia quiescent. »

Respondit per sacram Pœnitentiariam ut sequitur : « Sacra Pœnitentiaria, diligenter perpensa proposita » quæstione, respondendum censuit, Declarationem conventus Gallicani anni 1682, ab Apostolica Sede improbatam quidem fuisse, ejusque conventus acta rescissa, » nulla atque irrita declarata ; nullam tamen theologicae censuræ notam doctrinæ in Declaratione illa contentam inustam fuisse : propterea nihil obstare quominus sacramentali absolutione donentur sacerdotes illi qui bona fide et ex animi sui persuasione doctrinæ illi adhuc adherent, modo absolutione digni aliunde videantur. Datum Romæ, in sacra Pœnitentiaria, die 17 sept. 1820. — MICHAEL, cardinalis de Petro, Major Pœnitentiarius. »

CAPUT SECUNDUM.

DE MEMBRIS ECCLESIAE.

Ex dictis in decursu hujus Tractatus sequitur veram Christi Ecclesiam essentialiter esse visibilem et in visibilitate sua indefectibilem, esse Unam, Sanctam, Catholicam et Apostolicam ; episcopus summo Pontifici junctos esse jure divino omnium controversiarum circa fidem, mores et disciplinam iudices, et infallibilitate gaudere ;

summum Pontificem visibile illius caput esse, et proprium vicarium Christi in terris, gaudere primatu honoris et jurisdictionis super universam Ecclesiam, atque ex cathedra loquentem, juxta meliorem sententiam, in decretis fidem aut mores respicientibus, infallibilem esse. Unde Ecclesia merito definitur : *Societas hominum viatorum ejusdem fidei professione, eorundem sacramentorum participatione conjunctorum, sub regimine eorundem pastorum legitimorum et præsertim Romani pontificis.*

Nunc igitur quærendum est quinam homines his vinculis externis inter se devinciuntur, ita ut sint vera Ecclesiae membra. Homines autem qui super terram existunt, sunt infideles vel fideles, hæretici aut schismatici vel catholici, prædestinati vel reprobi, justi vel peccatores. Paucis verbis nobis dicendum est 1° de infidelibus, catechumenis et apostatis ; 2° de hæreticis et schismaticis ; 3° de prædestinatis et reprobis ; 4° de excommunicatis ; 5° de justis et peccatoribus.

ARTICULUS PRIMUS.

DE INFIDELIBUS, CATECHUMENIS ET APOSTATIS.

Infideles in genere sunt ii qui non sunt baptizati : quando sunt publici, certum est eos nullo modo ad Ecclesiam pertinere ; si vero essent occulti, id est, si quis non baptizatus haberetur ut baptizatus, inter fideles versaretur, cum iis preces funderet, officiis publicis assisteret, sacramentis participaret, pertineretne ad corpus Ecclesiae ? Quidam affirmarunt ; nam ille homo eis videbatur externis Ecclesiae vinculis obstrictus ; sed alii omnes hanc opinionem rejiciunt : baptismus enim est janua Ecclesiae (conc. Trident. sess. 14, c. 2), et aliunde ille homo suffragiis Ecclesiae neque directe neque indirecte participat : ergo nequaquam ipsius membrum dici potest.

Catechumeni illi sunt qui doctrina Christi imbuuntur et ad baptismum se præparant.

De corpore Ecclesiæ ipsi non sunt; nam, ut ait Apostolus, I Cor. XII, 13 : *In uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus* : fideles baptizantur ut sint unum corpus in Christo : ergo catechumeni nondum sunt de corpore Christi seu de Ecclesia. Præterea baptismus est Ecclesiæ janua, ut observavimus : igitur catechumeni sunt velut concepti in sinu Ecclesiæ per signum crucis, S. Aug. tract. 12 in S. Joan.; sed quia per baptismum nondum sunt renati, filii Dei et Ecclesiæ membra dici nequeunt. Attamen, si fidem, spem et charitatem perfectam habeant, ad animam Ecclesiæ pertinent et justi sunt apud Deum. *Ita omnes.*

Apostatæ ii dicuntur qui religionem Christianam penitus abnegant, sive religionem falsam profiteantur, sive nullam aliam amplectantur. Si publice id fecerint, certum est eos amplius non esse membra Ecclesiæ; nam quæcumque exteriora illius vincula eo ipso dissolverunt.

At, qui religionem christianam occulte deserunt, ut multi hisce temporibus increduli, non ideo cessant esse membra Ecclesiæ, licet mortua; externa enim unionis vincula nihilominus existunt : de iis eodem modo ac de peccatoribus ratiocinandum est; *quod videbimus infra.*

ARTICULUS SECUNDUS.

DE HÆRETICIS ET SCHISMATICIS.

I. Hæretici sunt illi qui, religionem christianam profitescentes, unum aut plures articulos, a Deo revelatos et ab Ecclesia ut tales propositos, pertinaciter negant.

Sunt occulti, si heterodoxa eorum opinio in notitiam publicam non venerit; si, e contra, eorum opinio sufficienter innotuerit, dicuntur publici.

Publici sunt iterum vel tolerati, vel non tolerati : tolerati quidem, si in externa communionem Ecclesiæ permaneant, ut erant Jansenistæ; non tolerati autem, si ab Ecclesia per positivam excommunicationis sententiam ejiciantur, vel si totam communionem ipsi solverint, altare contra altare erigendo et aliis pastoribus se subjiciendo.

Certum est 1° hæreticos occultos ad corpus Ecclesiæ pertinere, sicut apostatas occultos et propter eandem rationem.

Certum est 2° hæreticos publicos et non toleratos, sive per sententiam fuerint separati, sive ipsi communionem solverint, Ecclesiæ non esse membra; nullo modo enim cum illa uniuntur, neque interne per virtutes, neque externe per communionis vincula.

Certum est 3° hæreticos toleratos ad animam Ecclesiæ non pertinere, nisi forte ratione bonæ fidei excusentur a peccato : *id sequitur ex dictis ubi de unitate Ecclesiæ.* Quidam theologi contendunt eos ad corpus Ecclesiæ pertinere, quia characterem baptismi, confirmationis et etiam ordinis, si sint clerici, retinent. Cæteri vero generaliter docent eosdem nec etiam ad corpus Ecclesiæ pertinere.

Prob. 1° Illi ad corpus Ecclesiæ revera non pertinent qui essentialia non habent vincula quibus membra ejus uniuntur; atqui hæretici notorii essentialia non habent vincula quibus membra Ecclesiæ inter se uniuntur; nam, ex probatis, hæc vincula sunt professio ejusdem doctrinæ, participatio iisdem sacramentis, subjectio iisdem pastoribus, et præsertim Romano pontifici : quicumque ergo vel uno ex his vinculis caret, realiter membrum Ecclesiæ dici non potest, sicut qui unius peccati mortalis fit reus, jam Deo amicus dici nequit : porro hæretici notorii, licet tolerati, eandem fidem non profitentur : ergo.

2° Sententia nobis opposita admitti non potest, saltem ob rationem quam ejus defensores afferunt, scilicet, ob characterem baptismi, confirmationis et ordinis; cum enim spiritualis ille character nunquam deleri valeat, inde sequeretur eos qui a religione christiana ad Judæis-

mum, Mahumetismum et etiam paganismum transirent, nihilominus esse membra Ecclesiæ, quod absurdum est et ab omnibus rejicitur. Ergo.

Queritur utrum hæretici notorii, sed tolerati, jurisdictionem retineant, si sint clerici, usque dum per sententiam ab Ecclesia ejiciantur, vel donec ab illa actu positivo seipsos separent.

Quæstio hæc gravis est momenti, ut patet.

Nonnulli affirmant hæreticos eo instanti quo heterodoxa eorum opinio fit notoria, omni jurisdictione destitui, sicque cunctos eorum actus a jurisdictione pendentes, prorsus esse nullos. Ita Bellarminus, de Pontifice Romano, l. 2, c. 30, et plures apud eum; ita etiam, apud *Régnier, Isambert et Duval*. Alii oppositum docent.

De jurisdictione hæreticorum et schismaticorum in articulo mortis loquemur in Tractatu de *Pœnitentia*.

II. Schisma, a verbo græco *σχίζω*, *déchirer, diviser*, est scissura seu divisio.

Duplex distinguitur schisma: aliud per externam a communione Ecclesiæ separationem, quando fidelis a Romano pontifice, vel a proprio episcopo, vel ab aliis Ecclesiæ membris se ita segregat, ut cum ipsis in rebus divinis communicare nolit; aliud vero fit per inobedientiam erga superiorem ecclesiasticam, ex contemptu auctoritatis ejus, v. g., si quis tali die jejulare recuset, negans pastores Ecclesiæ hujusmodi jejunia præcipere posse.

Schismatici sicut hæretici possunt esse occulti vel publici, tolerati vel non tolerati, ut evidens est. Quæcumque autem de hæreticis diximus, similiter et propter easdem rationes de schismaticis dicenda sunt. Hinc episcopi et sacerdotes apud Græcos schismaticos nullam habent jurisdictionem.

ARTICULUS TERTIUS.

DE EXCOMMUNICATIS.

In tractatu de *Censuris* multa notantur circa excommunicationem, quæ hic referri non debent.

Excommunicatio major, de qua sola hic agitur, est censura qua homo externa fidelium communionem seu usu omnium bonorum Ecclesiæ spiritualium cunctis fidelibus communium privatur.

Inter excommunicatos, alii sunt occulti et alii publici, alii denunciati et alii tolerati.

Certum est 1º excommunicatos occultos ad corpus Ecclesiæ adhuc pertinere, externa quippe conservant unitatis vincula.

Certum est 2º excommunicatos publice denunciatos de corpore Ecclesiæ jam non esse, nec ullam jurisdictionem ecclesiasticam retinere: id omnes fatentur propter rationes quas attulimus in articulo præcedenti, de hæreticis non toleratis tractando.

3º *Generaliter admittunt theologii* excommunicatos publicos, licet non denunciatos, membra Ecclesiæ reipsa non esse: nam, ex verbis Christi, Matth. xviii, 17, qui non audit Ecclesiam, habendus est sicut *ethnicus et publicanus*: porro qui propter contumaciam suam publice excommunicatus est, certe non audit Ecclesiam: ergo.

Insuper, excommunicatio in eo præcise consistit quod vincula unionis solvantur, et homo fidelis e sinu Ecclesiæ per auctoritatem legitimam ejiciatur: ergo, ubi hæc censura est notoria, externa unionis vincula non conservantur, proindeque homo sic excommunicatus ad corpus Ecclesiæ non pertinet.

ARTICULUS QUARTUS.

DE PRÆDESTINATIS ET REPROBIS.

Solos ad vitam æternam prædestinatos de Ecclesia esse docuerunt Wiclefus et Joannes *Huss* (concil. Constantiensi, sess. 45). Idem asseruisse videtur Calvinus, dicendo veram Christi Ecclesiam ex solis sanctis constare; nam, juxta ipsum, sanctitas semel obtenta amitti non potest: omnes igitur sancti sunt prædestinati, et ex solis prædestinatis coalescit Ecclesia.

PROPOSITIO.

Nec omnes nec soli prædestinati ad Ecclesiam pertinent.

Prob. 1° Non omnes prædestinati. Nam infideles, hæretici publici, schismatici et excommunicati ad Ecclesiam non pertinent; atqui tamen negare non licet aliquos ex eis esse prædestinatos; alioquin pronuntiandum foret omnes futuros esse reprobos, ac proinde turpiter erravissent sanctissimi viri qui conversionem hujusmodi hominum procurare tot modis et tantis laboribus tentarunt et etiam tentant. Præterea de Ecclesia non erat B. Paulus, dum fideles persequeretur, nec S. Aug. ante baptismum suum, nec innumeri alii viri qui idolis servierunt, partes hæreticorum tenuerunt, etc., et quos veneramur ut sanctos: erant tamen prædestinati. Ergo.

2° Non soli prædestinati sunt de Ecclesia. Nam 1° in hujus Tractatus initio, probavimus veram Christi Ecclesiam essentialiter esse visibilem; atqui prædestinati soli Deo sunt noti. 2° Judas a Christo vocatus et edoctus, cum cæteris Apostolis vivens, erat de Ecclesia, et tamen fuit reprobus.

3° Ex probatis, quicumque sunt baptizati et externæ

communione vincula retinent, ad corpus Ecclesiæ pertinent: porro certum est inter eos multos futuros esse reprobos: ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. I Petr. III, 20, arca Noe fuit Ecclesiæ Christi figura: atqui eos solos continebat qui erant salvandi: ergo.

R. Dist. maj. Arca Noe fuit Ecclesiæ figura quoad aliquam, *conc.*; quoad omnia, *nego maj.* Itaque in duobus potissimum dici potest arcam Noe Ecclesiam Christi præfigurasse. 1° Quia sicut in ea concludebantur animalia cujuscumque generis, munda et immunda, ita et in Ecclesia includuntur homines diversorum gentium et morum, justi et peccatores, prædestinati et reprobi. 2° Sicut nullus extra arcam ab aquis diluvii salvari potuit, ita extra Ecclesiam nullus salvari potest: in eo præcipue consistit comparatio Apostoli inter arcam et Ecclesiam; comparationes autem nunquam urgeri debent ultra similitudinis punctum. Ergo.

Obj. 2°. Christus caput est Ecclesiæ et illius salvator, Eph. V, 23; eam sibi exhibet *gloriosam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi*, etc., ibid. V, 27: atqui hæc omnia dici non possent de Ecclesia, si cum prædestinatis reprobos contineret: ergo.

R. Nego min. 1° Christus revera est caput Ecclesiæ et ipsius salvator, eo sensu quod ab ipso tota fluat auctoritas in Ecclesia existens, tota gratia, et per ipsum tantum salus obtineri possit.

2° Ex Ecclesia visibili prædestinatos et reprobos, justos et injustos nunc continenti, efformabit Christus Ecclesiam triumphantem quam sibi exhibebit gloriosam... sanctam et immaculatam; cum ea ineffabili fœdere copulabitur, et nuptiæ ejus in æternum celebrabuntur: merito igitur *corporis sui* mystici, id est, Ecclesiæ, salvator esse dicitur, quamvis in ea nunc existant reprobi.

ARTICULUS QUINTUS.

DE PECCATORIBUS ET JUSTIS.

Ecclesiam ex solis justis constare plures docuerunt hæretici. Ab ea etiam imperfectos repellabant Pelagiani; solos peccatores insignes rejiciebant Donatistæ, quales dicebant esse catholicos, quos divinas Scripturas tradidisse falso et per calumniam accusabant.

Lutherani et præsertim Calvinistæ duplicem distinguunt Ecclesiam: unam externam, quæ non solum peccatores, sed hæreticos et schismaticos in sinu suo complectitur; et alteram internam, quæ vera Christi est sponsa et ex solis sanctis constat.

Janseniani et Quesnellistæ docent nullam proprie dictam existere virtutem sine charitate, ne quidem fidem: unde, cum certum sit charitatem in peccatoribus non existere, inde concludunt eos pariter veram fidem non habere et ideo in Ecclesia non esse.

PROPOSITIO.

Peccatores etiam insignes et manifesti vere sunt de corpore Ecclesiæ.

Prob. 1º ex Scriptura sacra. Ecclesia comparatur agro in quo zizania igne comburenda in medio tritici crescunt, et *sagenæ missæ in mare et ex omni genere piscium congreganti*, Matth. XIII, 24 et 47: atqui per zizania et malos pisces intelliguntur mali homines cum justis in Ecclesia commixti. His parabolis sæpe usi sunt SS. Patres contra Novatianos et Donatistas, ut legitur apud S. Aug., breviculo Collationis cum Donatistis, col. tertii diei, c. 8. Ergo.

Prob. 2º ex SS. Patribus. S. Hieronymus, Dial. adver-

sus Luciferianos, sic habet: « Arca Noe Ecclesiæ typus » fuit... ut ibi pardus et hædi, lupus et agni; ita et hic, » justus et peccatores, id est, vasa aurea et argentea, » etc. S. Aug. lib. de unico baptismo, cap. 16, n. 30: « Intra » istam arcam (Ecclesiam) boni et mali esse possunt, extra » eam boni esse non possunt. » Et in tractatu 6 in Joannem, §. 2: « Boni et mali sunt in Ecclesia Christi. » Ergo.

Prob. 3º rationibus theologis. 1º Ecclesia est visibilis: atqui societas ex solis justis composita non esset visibilis, siquidem justitia est qualitas interna et soli Deo perfecte nota. 2º Sacramentum pœnitentiæ non extra, sed intra Ecclesiam administratur: atqui Christus non instituit illud sacramentum pro justis, sed pro peccatoribus. 3º Illi sunt de corpore Ecclesiæ qui omnia necessaria unitatis vincula retinent: atqui peccatores etiam insignes et manifesti omnia essentialia unitatis vincula retinent; nempe eandem profitentur fidem, ut supponitur, iisdem subjiuntur pastoribus, jus immediatum habent ad pœnitentiæ sacramentum, et eo mediante, ad alia Ecclesiæ sacramenta: ergo.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1º. Qui sunt de Ecclesia, Deum habent patrem: atqui peccatores Deum non habent patrem, sed *ex patre diabolo* sunt, Joan. VIII, 44: ergo.

R. Distinguo min. Deum non habent patrem eos ut tales generantem, seu ratione gratiæ sanctificantis quam non habent, *conc.*; ratione creationis, conservationis, doctrinæ, gratiæ sufficientis, sacramentorum aliorumque salutis medicorum ipsis oblatorum, *nego min.* Etenim Isaias, I, 2, peccatores vocat filios Dei: itaque iidem homines ad regnum Christi seu ad Ecclesiam pertinere possunt, quatenus fidem profitentur, pastores agnoscunt, jus habent ad sacramenta, etc., et sub hoc respectu Deum habent et vocare possunt patrem; verum qui charitate et gratia sanctificante destituuntur, filii sunt ingrati erga Deum et ad diabolum vere pertinent: ergo.

Obj. 2°. Si peccatores ad Ecclesiam vere pertinerent, essent membra Christi: atqui repugnat Christum hujusmodi habere membra, tunc enim ipsius corpus esse monstrum, ait *Jurieu*; ergo.

R. Nego min. et ejus probationem. Non enim ibi agitur de corpore Christi naturali, sed de corpore mystico, seu de societate quæ sensu aliquo morali et allegorico corpus ejus dicitur: atqui non repugnat peccatores ad hujusmodi corpus Christi pertinere; nam, ut societas absque ulla indecentia corpus Christi mysticum dici possit, sufficit quod, in se spectata, sit bona, sancta et perfecta: atqui Ecclesia, licet peccatores contineat, est nihilominus societas bona, sancta et perfecta, ut ostendimus, de sanctitate ejus specialiter agendo: ergo non repugnat peccatores membra illius esse, sed mortua, quia gratia sanctificante non vivificantur.

Plurimi obijciuntur textus SS. Patrum, præsertim S. Aug.; sed cum ille sanctus doctor aliique Patres doctrinam nostram tradant, ut supra vidimus, textus nobis objecti alio sensu necessario debent intelligi: et revera, si attente considerentur, intelliguntur vel de Ecclesia triumphante, vel de virtutibus internis quæ animam Ecclesiæ constituunt, sicque non probant peccatores etiam insignes membra corporis Ecclesiæ non esse.

COMPENDIUM HISTORICUM I.

DE SCHISMATE ANNI 1791.

Ex via discussionis, a novatoribus decimi sexti sæculi admissa, infinitæ numero scaturierunt sectæ et opiniones diversæ, præsertim in Anglia. Præcipuas jam nominavimus sectas quæ in sinu *Lutheranismi* et *Calvinismi*, aliæ post alias, exortæ sunt. Unusquisque suum voluit excogitare systema et particularem suam habere religionem. Tot disputationibus nimis defatigata ratio et cupiditatibus obcæcata, vehementi correpta est odio contra omnes religiones positivas; eas sibi representavit ut æqualiter falsas; contra eas ardentem insurrexit, omnem suggillavit revelationem. Hinc pernicioso nata est deistarum, etiam atheorum doctrina quæ ab Anglia et Batavia in Galliam cepit introduci paulo post initium decimi octavi sæculi. Eam præcipue defendit et omni genere librorum apud nos propagavit Franciscus Maria *Arouet* dictus postea *Voltaire*, anno 1694 natus, et anno 1778 mortuus: fere uno integro vixit sæculo, et totus semper fuit ut omnem religionem revelatam subverteret.

Famosissimus vir ille multos alios adjunxit viros, qui perpetuo et infatigabili zelo nihil non tentaverunt ut principia incredulitatis omnibus insinuarent ac persuaderent; innumera ediderunt volumina in omni genere et forma. Nomine *philosophorum* decorati, universis artibus et scientiis abusi sunt, ut cunctas ideas huc usque receptas obtenebrarent et omnium corda depravarent. Auctoritatem ecclesiasticam et civilem in multis reprehendentes et continuis diceriis lacessentes, in quemdam contemptum adduxerunt. Veteres quæque institutiones deprimebantur, et tota philosophorum schola semper et undique reformationem, seu potius radicalem regenerationem, ut aiebat, describebat, commendabat, exoptabat et petebat. Multi, præsertim in ordine plebeio, his imbuti erant principiis, et numerus eorum magis ac magis quotidie crescebat; mentes circumquaque ardenti innovationis desiderio laborabant.

Ex altera parte numerosior Jansenianorum et Quesnellistarum secta, quæ tanta pertinacia, versutia et subtilitate utrique potestati a tot annis resistebat, gravissimum intulerat ei nocumentum.

Anno 1788, Ludovicus XVI, consilio ministri sui *Necker* cedens, generalia totius regni comitia pro anno sequenti convocavit; multi ex iis qui in variis provinciis fuerunt electi, novis opinionibus vel Jansenianorum erroribus erant infecti. Prima comitiorum sessio, cui rex ipse præfuit, locum habuit die 5 maii 1789. Legati plebis (*les députés du tiers-état*) statim petierunt ut, contra morem consue-